

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne **Ing. T. K.**, bývajúcej v P., proti žalovanému **P. K.**, bývajúcemu v J.P., zastúpenému JUDr. K. V., advokátom so sídlom v P., **o vypořádanie hodnoty členského podielu v bytovom družstve**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 7 C 18/2006, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. januára 2010 sp. zn. 11 Co 29/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyni nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa žalobou z 3. februára 2006 domáhala, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť jej 350 000 Sk z titulu vyrovnania členského podielu v bytovom družstve, spojeného s právom užívať byt č. X. nachádzajúci sa v bloku B, 7. poschodie na J. ul. č. X. v P (ďalej len „družstevný byt“). Žalobu odôvodnila tým, že po rozvode manželstva so žalovaným (rozsudok nadobudol právoplatnosť 17. januára 1995) právo spoločného nájmu družstevného bytu, ktorý nadobudli počas manželstva, bolo zrušené rozsudkom Okresného súdu Prešov z 21. júna 2005 č.k. 10 C 193/02-75 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 18. januára 2006 sp. zn. 2 Co 346/05 a súčasne bolo určené, že byt bude ďalej ako nájomca užívať žalovaný, ktorý sa stáva výlučným členom bytového družstva bez práva na zabezpečenie bytovej náhrady žalobkyni. K vypořádaniu členského podielu v bytovom družstve nedošlo, preto sa domáhala predmetnou žalobou vypořádania členského podielu.

Okresný súd Prešov rozsudkom z 23. októbra 2008 č.k. 7 C 18/2006-107 žalobe vyhovel a zaviazal žalovaného v lehote 3 dní zaplatiť žalobkyni 350 000 Sk a trovy konania vo výške 23 000 Sk a na účet Okresného súdu Prešov trovy štátu v sume 3 160 Sk. Rozhodol tak po zistení, že po zániku manželstva účastníkov rozvodom nedošlo k dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov ohľadom celého rozsahu majetku doň patriaceho, keďže účastníci konania sa dohodli len o časti spoločného majetku a jeho vyporiadaní; k vyporiadaniu členského podielu k družstevnému bytu nedošlo. Právo spoločného nájmu družstevného bytu bolo zrušené rozsudkom Okresného súdu Prešov z 21. júna 2005 č.k. 10 C 193/2002-75, ktorý nadobudol právoplatnosť 17. februára 2006 a za výlučného nájomcu bytu a člena bytového družstva súd určil žalovaného. Súd prvého stupňa vychádzal z názoru, že ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k vyporiadaniu celého jeho rozsahu (17. novembra 1995 nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu Prešov z 23. októbra 1995 č.k. 9 C 179/95-17 o rozvode manželstva účastníkov), platí domnienka, že členský podiel v družstve je v podielovom spoluvlastníctve rozvedených manželov a ich podiely sú rovnaké. Členský podiel k družstevnému bytu je majetkovým právom, ktoré vyporiadané nebolo, preto súd považoval nárok žalobkyne za dôvodný. Pri určení výšky všeobecnej hodnoty členského podielu k družstevnému bytu vychádzal zo znaleckého posudku, podľa ktorého táto činí 1 010 000 Sk (z toho ½ činí 505 000 Sk); keďže žalobkyňa žiadala na vyrovnanie členského podielu len čiastku 350 000 Sk, súd žalobe v celom rozsahu vyhovel. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaného rozsudkom z 19. januára 2010 sp. zn. 11 Co 29/2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil vo veci samej, zmenil vo výroku o trovách konania tak, že žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania vo výške 398,33 € a zrušil vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť trovy štátu. Žalobkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa a konštatoval, že aj keby došlo k uzavretiu dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov aj ohľadom členského podielu v družstve, nebolo by možné túto dohodu považovať za platnú, pretože obaja účastníci konania boli v tom čase spoločnými členmi družstva; ich spoločné členstvo v družstve zaniklo až rozsudkom Okresného súdu Prešov z 21. júna 2005 č.k. 10 C 193/02-75, ktorým bolo zrušené právo spoločného nájmu účastníkov konania k družstevnému bytu a žalovaný bol určený za výlučného nájomcu tohto bytu a člena družstva. Teda až po právoplatnosti tohto

rozsudku (právoplatnosť nadobudol 17. februára 2006) bolo možné vyporiadať členský podiel v družstve. Odvolací súd musí rešpektovať vyššie uvedený rozsudok Okresného súdu Prešov, a teda aj záver, že dovtedy existovalo právo spoločného nájmu k družstevnému bytu, že dovtedy rozvedení manželia boli spoločnými členmi družstva a že až po právoplatnosti tohto rozsudku došlo k zániku spoločného členstva rozvedených manželov v družstve. Z uvedeného potom vyvodil záver, že členský podiel v družstve bolo možné vyporiadať až po 17. februári 2006 a že akákoľvek dohoda pred týmto dátumom je neplatná. Keďže po 17. februári 2006 k dohode o vyporiadaní členského podielu medzi účastníkmi nedošlo, žalobkyňa postupovala v súlade so zákonom, ak sa predmetnou žalobou domáhala jeho vyporiadania. Z tohto dôvodu odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej ako vecne správne potvrdil. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvostupňového súdu vo výroku o trovách konania, keď bol toho názoru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p. nebolo možné žalobkyni priznať plnú náhradu trov konania. Vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť trovy štátu rozsudok súdu prvého stupňa zrušil z dôvodu, že nie sú naplnené podmienky v zmysle § 148 ods. 1 O.s.p., keďže žalovaný bol od platenia súdnych poplatkov oslobodený. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil tým, že v odvolacom konaní sa žalobkyňa zriekla práva na náhradu trov, a preto jej súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd zároveň pripustil proti svojmu potvrdzujúcemu rozsudku dovolanie a za otázku zásadného právneho významu považoval otázku, „či je možné v rámci vyporiadania BSM cenu členského podielu v bytovom družstve vyporiadať skôr, ako dôjde k zániku spoločného členstva rozvedených manželov v družstve“. Odvolací súd túto otázku riešil tak, že „aj keď dôjde k zániku manželstva a k zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v prípade vyporiadania členského podielu v bytovom družstve nie je tento možné vyporiadať skôr, ako dôjde k zániku spoločného členstva rozvedených manželov v družstve“.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie a žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Nesúhlasil s právnym názorom odvolacieho súdu, že členský podiel v družstve bolo možné vyporiadať až po právoplatnosti rozsudku, ktorým bolo zrušené právo spoločného nájmu účastníkov k družstevnému bytu. Trval na tom, že v konaní bolo nepochybne preukázané, že so žalobkyňou uzavreli v roku 1996 dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na základe ktorej mu aj vyplatila sumu 110 000 Sk, pričom súčasťou tejto dohody bol aj družstevný byt, resp. členský podiel v bytovom družstve. Poukázal na to, že žalobkyňa

podala predmetnú žalobu až po uplynutí 13 rokov od uzavretia dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva (1996). Uviedol, že skutočnosť, že uvedenou dohodou bol vyporiadaný celý majetok do bezpodielového spoluvlastníctva patriaci, t.j. vrátane aj členského podielu v družstve, môže potvrdiť aj svedok Igor Hurný, ktorého súd napriek viacerým jeho návrhom ako svedka nevyočul.

Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaného písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, v prípade ktorého prípustnosť dovolania vyplýva z § 238 ods. 3 O.s.p., preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody neposudzuje dovolací súd iba podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnúť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej

základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Existencia ani tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci nevyšla v dovolacom konaní najavo.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. V prípade dovolania pripusteného odvolacím súdom v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), a to práve len v konkrétne vymedzenej otázke. V dovolacom konaní môžu byť v takom prípade predmetom súdneho posudzovania iba právne otázky [na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 243a ods. 2, veta druhá O.s.p.)].

Dovolateľ namieta, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Tým, že odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie (za účelom posúdenia správnosti riešenia otázky „či je možné v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov cenu členského podielu v bytovom družstve vyporiadať skôr, ako dôjde k zániku spoločného členstva rozvedených manželov v družstve“), vytvoril žalovanému procesnú možnosť domôcť sa v dovolacom konaní preverenia správnosti riešenia výlučne tejto právnej otázky. Preto ďalšie právne otázky žalovaným nastolené v dovolaní (ako napr. otázka platnosti dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzavretej v roku 1996) dovolací súd nemohol podrobiť dovolaciemu prieskumu, keďže, ako už bolo uvedené vyššie, predmetom preskúmania dovolacím súdom môže byť len právna otázka, pre ktorú odvolací súd pripustil dovolanie.

Súd prvého stupňa žalobe o vyporiadanie členského podielu v bytovom družstve po zrušení práva spoločného nájmu družstevného bytu a určení žalovaného za výlučného nájomcu a člena družstva vyhovel, keď mal za preukázané, že po zániku manželstva účastníkov rozvodom nedošlo k dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva

manželov ohľadom celého rozsahu majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva, keďže účastníci konania sa dohodli len o vyporiadaní časti spoločného majetku, ktorej súčasťou nebol členský podiel k družstevnému bytu. Podľa jeho názoru, ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k vyporiadaniu celej masy bezpodielového spoluvlastníctva, platí domnienka, že členský podiel v družstve je v podielovom spoluvlastníctve rozvedených manželov a ich podiely sú rovnaké. Keďže členský podiel k družstevnému bytu je majetkovým právom, ktoré vyporiadané nebolo, považoval nárok žalobkyne za dôvodný.

Odvolačí súd sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa a pripustenú dovoláciu otázku vyriešil tak, že „aj keď dôjde k zániku manželstva a k zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v prípade vyporiadania členského podielu v bytovom družstve nie je tento možné vyporiadať skôr, ako dôjde k zániku spoločného členstva rozvedených manželov v družstve“.

Podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k jeho vyporiadaniu dohodou alebo ak bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nebolo na návrh podaný do troch rokov od jeho zániku vyporiadané rozhodnutím súdu, platí, pokiaľ ide o hnutelné veci, že sa manželia vyporiadali podľa stavu, v akom každý z nich veci z bezpodielového spoluvlastníctva pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti výlučne ako vlastníci užíva. O ostatných hnutelných veciach a nehnuteľných veciach platí, že sú v podielovom spoluvlastníctve a že podiely oboch spoluvlastníkov sú rovnaké. To isté platí primerane o ostatných majetkových právach, ktoré sú pre manželov spoločné.

Ak sa po vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov rozhodnutím súdu alebo dohodou objaví majetok, ktorý nebol zahrnutý v rámci vyporiadania, platí preň domnienka uvedená v odseku 4 (§ 149 ods. 5 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak nadobudol právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu jeden z rozvedených manželov pred uzavretím manželstva, zanikne právo spoločného nájmu bytu rozvodom; právo užívať byt zostane tomu z manželov, ktorý nadobudol právo na nájom bytu pred uzavretím manželstva. V ostatných prípadoch spoločného nájmu družstevného bytu rozhodne súd, ak sa rozvedení manželia nedohodnú, na návrh jedného z nich o zrušení tohto práva, ako aj o tom, kto z nich bude ako člen družstva ďalej nájomcom bytu; tým zanikne aj spoločné členstvo rozvedených manželov v družstve.

Z ustanovenia § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka teda vyplýva, že so zánikom manželstva rozvodom nie je zo zákona spojený aj zánik spoločného členstva rozvedených manželov v družstve, ale k jeho zániku je potrebná dohoda rozvedených manželov alebo rozhodnutie súdu o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu rozvedenými manželmi.

Ak vzniklo za trvania manželstva nielen právo spoločného užívania družstevného bytu, ale i spoločné členstvo v bytovom družstve, potom hodnota práv a povinností spojených s užívaním tohto bytu je spoločnou majetkovou hodnotou, ku ktorej musí súd pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov prihliadnúť rovnako ako k iným majetkovým hodnotám, ktoré majú rozvedení manželia spoločné a patria do ich bezpodielového spoluvlastníctva a musí rozhodnúť o tom, ktorému z manželov má táto hodnota pripadnúť. Hodnota členských práv a povinností (členského podielu) by však nemala pripadnúť tomu z manželov, ktorý stratil právo spoločného užívania bytu a tým aj členstvo v družstve. Rozhodnutie o tom, komu z manželov má členský podiel pripadnúť, bude závisieť predovšetkým na tom, ktorý z nich bude ako člen družstva byt ďalej užívať, či už na základe dohody rozvedených manželov alebo na základe právoplatného rozhodnutia súdu (R 42/1972).

Ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k zrušeniu práva spoločného nájmu družstevného bytu účastníkmi podľa § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka a vyporiadaniu členského podielu v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov, potom jeho vyporiadanie spadá pod režim § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka ako tzv. ostatné majetkové právo spoločné manželom. Toto právo sa už vyporiadava podľa zásad platných pre vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (§ 142 Občianskeho zákonníka), nie za použitia ustanovenia § 150 Občianskeho zákonníka.

So zreteľom na uvedené možno dospieť k záveru, že o vyporiadaní hodnoty členského podielu možno rozhodnúť až po zrušení práva spoločného nájmu bytu a spoločného členstva rozvedených manželov v družstve (§ 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka) či už dohodou účastníkov alebo rozhodnutím súdu. Do tej doby totiž toto právo trvá ako spoločné a nie je dovtedy ani známe, kto sa stane výlučným nájomcom bytu, a teda ani nemožno stanoviť, komu patrí náhrada za stratené spoločné právo. Na rozdiel od bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktoré zaniká k okamihu zániku manželstva (§ 148 ods. 1 Občianskeho zákonníka), spoločný nájom družstevného bytu a spoločné členstvo rozvedených manželov v družstve zaniká až na základe dohody bývalých manželov o zrušení

práva spoločného nájmu družstevného bytu alebo rozhodnutím súdu (ak nejde o prípad uvedený v prvej vete § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Do doby zániku spoločného nájmu a spoločného členstva v družstve nemožno teda vyporiadať ohľadom tohto majetkového práva vykonať.

Z uvedeného vyplýva, že v rámci, ktorý bol vymedzený nastolením otázky zásadného právneho významu, sa žalovanému v dovolacom konaní nepodarilo spochybníť správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Dovolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že v dovolaní je neopodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Nakoľko dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnej žalobkyni vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalobkyňa nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.), preto jej dovolací súd právo na ich náhradu nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. júna 2012

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková